

**PROGRAM AUTORSKI
„JESTEM PRZYJACIELEM PRZYRODY” DLA DZIECI W WIEKU
PRZEDSZKOLNYM**

Wstęp

Starym borom nowe damy imię,
nowe ptaki znajdziemy i wody
posłuchamy, jak bije olbrzymie,
zielone serce przyrody.

K. I. Gałczyński

W dobie zmian i szybkiego rozwoju cywilizacji coraz większego znaczenia nabierają pojęcia: ekologia, edukacja środowiskowa, ochrona środowiska.

Dzieci w wieku przedszkolnym nie mają jeszcze wykształconych przyzwyczajeń, dlatego stosując odpowiednie formy i metody pracy można skutecznie kształtować ich postawę zgodną z etyką ekologiczną.

Program ten ma pomóc w wykreowaniu małego człowieka, który czuje potrzebę obcowania z przyrodą, zna bliskie środowisko, dba o otoczenie i preferuje zdrowy styl życia.

Program „Jestem przyjacielem przyrody” realizowany jest w Publicznym Przedszkolu w Lubichowie, w ramach planowych zajęć opiekuńczo wychowawczo, dydaktycznych, w oparciu o różnorodne metody i formy pracy, dające możliwość wielostronnego, aktywnego uczestniczenia dziecka w działaniu, przeżywaniu i poznawaniu otaczającego świata. Treści programu są zgodne z Podstawą programową wychowania przedszkolnego z dnia 14.02.2017r.

CELE GŁÓWNE PROGRAMU

- Wzbogacanie wiedzy o bliskim środowisku ekologicznym
- Zapoznanie z problem zagospodarowania odpadów i ścieków
- Propagowanie zdrowego stylu życia, opartego na istnieniu człowieka w harmonii ze środowiskiem

CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

- Poznanie miejsc w naszej okolicy o walorach ekologicznych
- Budzenie zainteresowań otaczającą nas fauną i florą
- Kształtowanie świadomości ochrony określonych gatunków roślin i zwierząt
- Rozbudzanie potrzeby szanowania przyrody
- Kształtowanie opiekuńczego stosunku do ptaków i zwierząt w czasie zimy
- Dostrzeganie piękna krajobrazu
- Poznanie ciekawych gatunków roślin
- Poznanie różnych zbiorników wodnych
- Organizowanie działań służących zagospodarowaniu odpadów
- Zdobywanie wiadomości na temat roli powietrza, wody i roślin w życiu człowieka, przeprowadzanie doświadczeń
- Kształcenie spontanicznej potrzeby ruchu jako elementu sprawności, zdrowia i radości
- Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu
- Wyrabianie samodzielności w dbaniu o higienę
- Rozwijanie pozytywnego stosunku do otoczenia
- Rozszerzenie wiedzy na temat miejsca Ziemi w kosmosie
- Rozwijanie wrażliwości muzycznej i estetycznej dzieci w kontaktach z przyrodą
- Działalność twórcza z wykorzystaniem materiału przyrodniczego

Metody pracy:

- podające (informujące, oparte na słowie) – opowiadanie, wyjaśnienie, opis, rozmowa;
- problemowe (oparte na samodzielnym dochodzeniu do wiedzy) – dyskusja , burza mózgów, metoda sytuacyjna;
- eksponujące (oparte na obserwacji) – inscenizacje, dramy, impresje ruchowe i muzyczne, eksponowanie prac dzieci;
- praktyczne (działanie).

Formy pracy:

- indywidualna
- zespołowa
- grupowa

Procedurze osiągnięcia celów służy:

- 1.Korzystanie z map geograficznych i map regionu
- 2.Czytanie wydawnictw przyrodniczych
- 3.Wycieczki do lasu, dostrzeganie zmian zachodzących w przyrodzie wraz z porami roku
- 4.Wykonanie albumów
- 5.Zorganizowanie „Kącika Przyrodniczego”
- 6.Zebranie nasion roślin, warzyw dla zwierzyny leśnej i dostarczenie leśniczemu w myśl akcji „Dzieci pomagają zwierzynie leśnej przetrwać zimę”.
- 7.Spotkanie z leśnikiem
- 8.Udział w akcji „Sprzątanie świata” oraz cykl zajęć poświęconych omawianiu problemu odpadów śmieci wyrzucanych przez mieszkańców Lubichowa i turystów.
- 9.Wyjazd do ogrodu Dendrologicznego w Wirtach - zbieranie liści z poznanych drzew i wykonanie zielnika
- 10.Zbiórka zużytych baterii i nakrętek
- 11.Odwiedzenie oczyszczalni ścieków w Lubichowie,

12. Doświadczenia-parowanie
13. Prace plastyczne z wykorzystaniem materiału przyrodniczego
14. Udział w konkursach plastycznych o tematyce ekologicznej
15. Eksperymenty- zielnik
16. Udział w spektaklach
17. Zabawy na świeżym powietrzu
18. Wycieczka do ogrodu warzywnego
19. Odwiedzenie sklepu ze zdrową żywnością

EWALUACJA

Ewaluacja programu autorskiego „Jestem przyjacielem przyrody” ma na celu sprawdzenie przydatności programu, stopnia przyswojenia umiejętności i wiadomości oraz udział dzieci w zadaniach.

Ewaluacja dokonywana będzie pod koniec roku szkolnego (ewaluacja podsumowująca).

Do oceny skuteczności programu służyły następujące wskaźniki:

1. Stopień zaangażowania dzieci
2. Wnioski wyciągane z doświadczeń
3. Udział w konkursach i inscenizacjach
4. Ankiety dla rodziców

Treści edukacyjne	Cele szczegółowe	Sposoby osiągnięcia celów	Osiągnięcia dziecka
<p>Środowisko</p> <p>geograficzne wsi</p> <p>-położenie naszej miejscowości na obrzeżu borów Tucholskich</p> <p>-ukszałtowanie powierzchni: klimat, rzeźba, fauna, flora</p> <p>-piękno świata roślin i zwierząt, gatunki chronione</p> <p>-urok lasów i strumyków- parki krajobrazowe</p> <p>-jezioro Lubichowskie</p>	<p>Dziecko:</p> <p>-wie, gdzie leży Lubichowo, Kociewie</p> <p>-zaznacza miejsce zamieszkania na mapie Polski</p> <p>-zna florę i faunę występującą w szczególności w pobliskich lasach</p> <p>-ma świadomość chronienia określonych gatunków roślin i zwierząt</p> <p>-szanuje przyrodę</p> <p>-lepi z plasteliny zwierzęta występujące w naszych lasach</p> <p>-uświadamia sobie konieczność dbania o środowisko naturalne</p> <p>-uświadamia sobie konieczność pomocy ptakom i zwierzętom w okresie zimy</p> <p>-dostrzega piękno krajobrazu</p> <p>-rysuje krajobraz wsi</p>	<p>-analiza mapy geograficznej i mapki topograficznej</p> <p>-analiza planu wsi</p> <p>-wycieczka w teren</p> <p>-obserwacja</p> <p>-opis</p> <p>-stworzenie mini atlasu roślin i zwierząt występujących we wsi i pobliskim lesie</p> <p>-spotkanie z panem leśniczym</p> <p>-wycieczka do lasu</p> <p>-zorganizowanie kącika przyrody z darami jesieni</p> <p>-lepienie z plasteliny</p> <p>-zebranie różnorodnych nasion i dostarczenie leśniczemu</p> <p>-zawieszenie karmników</p>	<p>Dziecko:</p> <p>-potrafi określić położenie wsi, regionu na mapie Polski</p> <p>-zna cechy klimatyczne i przyrodnicze swojego regionu</p> <p>-umie opisać swoją wieś</p> <p>-potrafi różnymi technikami plastycznymi odtworzyć piękno swojego regionu</p> <p>-potrafi nazbierać ciekawe okazy do kącika przyrody</p> <p>-jest wrażliwe na otaczające je piękno</p> <p>-potrafi wykonać zwierzęta z plasteliny z wykorzystaniem materiału przyrodniczego</p> <p>-potrafi pomóc zwierzętom i ptakom przetrwać zimę</p>

Treści edukacyjne	Cele szczegółowe	Procedury osiągnięcia celów	Osiągnięcia dziecka
<p>Miejsca o walorach ekologicznych na Kociewiu -ciekawe jeziora, bagna i oczka śródlądowe</p> <p>-ciekawe gatunki drzew i krzewów, gatunki chronione</p>	<p>Dziecko: -wie, dlaczego odtwarzano dawne zbiorniki śródlądowe -zna szkodniki drzew</p> <p>-zna ciekawe gatunki roślin -zna drzew i krzewów chronionych -ma świadomość ochrony niektórych gatunków</p>	<p>-wycieczka do leśnictwa Białe Błota, koło Kalisk</p> <p>-wycieczka do arboretum w Wirtach, jesienią i wiosną</p>	<p>Dziecko: -odróżnia jezioro od bagna i oczka śródlądowego -wie, jakie szkodniki zagrażają drzewom -wykonuje zespołowo album drzew i szkodników</p> <p>-potrafi wymienić kilka poznanych ciekawych gatunków drzew i krzewów -zna ich owoce -potrafi wykonać wydzierankę z papieru nt. „Chronione drzewa i krzewy</p>
<p>Odpady i ścieki -wysypiska śmieci -segregacja śmieci -recykling</p> <p>-ścieki</p>	<p>Dziecko: -wie, co to nielegalne wysypiska śmieci -wie jak należy segregować śmieci -wie, co znaczy słowo recykling</p> <p>-wie, co oznacza słowo ścieki -odróżnia wodę czystą od zanieczyszczonej</p>	<p>-„Sprzątanie świata” -film „Magiczny autobus”</p> <p>-doświadczenie z czystą wodą i zanieczyszczoną</p> <p>-odwiedzenie oczyszczalni ścieków w Lubichowie</p>	<p>Dziecko: -bierze udział w likwidowaniu małych nielegalnych wysypisk śmieci -segreguje imitacje śmieci -przynosi makulaturę</p> <p>-przedstawia w formie rysunków zbiornik wodny zanieczyszczony i czysty -przewiduje skutki zanieczyszczenia wody -zna działanie oczyszczalni</p>

Treści edukacyjne	Cele szczegółowe	Procedury osiągnięcia celów	Osiągnięcia dziecka
<p>Życie w zgodzie z przyrodą -krążenie wody w powietrzu</p> <p>-oszczędzanie wody -picie wody przegotowanej</p> <p>-zdrowa żywność -pobyt na świeżym powietrzu -bezpieczeństwo podczas zabaw na świeżym powietrzu</p> <p>-higiena osobista</p> <p>-likwidowanie agresji i nietolerancji</p>	<p>Dziecko: -zna obieg wody -zna właściwości wody</p> <p>-wie, jaką ważną rolę odgrywa w życiu ludzi, roślin i zwierząt</p> <p>-zna produkty, które służą zdrowemu odżywianiu -wie, że pobyt na świeżym powietrzu wpływa na nasze zdrowie</p> <p>-zna podstawowe zabiegi higieniczne</p> <p>-umie współpracować z rówieśnikami, nie dokucza innym</p>	<p>-doświadczenie z parą wodną</p> <p>-eksperymenty z wodą</p> <p>-odwiedzenie sklepu ze „zdrawą żywnością” -zabawy ruchowe i ćw. gimnastyczne w ogródku przedszkolnym i w lesie</p> <p>-program aquafresh</p> <p>-prace w zespołach i zabawy integracyjne</p>	<p>Dziecko: -potrafi wyciągnąć wnioski z doświadczenia</p> <p>-wie, dlaczego należy oszczędzać wodę</p> <p>-rozumie konieczność zdrowego odżywiania i przebywania na świeżym powietrzu -umie bezpiecznie bawić się w wodzie i w ogródku przedszkolnym</p> <p>-przestrzega zasad higieny</p> <p>-potrafi współdziałać z innymi</p>

Treści edukacyjne	Cele szczegółowe	Procedury osiągnięcia celów	Osiągnięcia dziecka
<p>cd.Życie w zgodzie z przyrodą -miejsce Ziemi w kosmosie -dziura ozonowa</p> <p>-wpływ światła słonecznego na rozwój roślin</p> <p>-zanieczyszczenia powietrza- zielen filtrem</p> <p>-rośliny w życiu ludzi i zwierząt</p> <p>- zioła- naturalne leki i przyprawy -poznawanie świata za pomocą zmysłów</p> <p>-wrażliwość muzyczna i estetyczna</p> <p>-prace plastyczne z wykorzystaniem materiału przyrodniczego</p>	<p>Dziecko: -nazywa niektóre planety -wie, co to układ słoneczny</p> <p>-wie, co potrzebują rośliny do wzrostu</p> <p>-zna przyczyny zanieczyszczenia powietrza</p> <p>-odróżnia część nadziemną od podziemnej rośliny</p> <p>-zna wybrane zioła i odróżnia je po zapachu</p> <p>-odróżnia kilka rodzajów muzyki -wie, że muzyka ma wpływ na relaks</p> <p>-zna różne techniki plastyczne, w których wykorzystuje materiał przyrodniczy</p>	<p>-obserwacja nieba za pomocą lornetki, zadymionego szkła, ciemnych okularów Planetarium</p> <p>-założenie kącika zieleni -obserwacja wzrostu roślin -inscenizacja pt. „Kropelka”</p> <p>-wycieczka do ogrodu warzywnego</p> <p>-założenie „Zielnika” -obserwowanie ziaren ziół pod mikroskopem</p> <p>-słuchanie muzyki poważnej i rozrywkowej</p> <p>-wykonanie form przestrzennych z wykorzystaniem materiału przyrodniczego</p>	<p>Dziecko: -potrafi odtworzyć to, co widziało i doświadczyło w pracy plastycznej</p> <p>-opiekuje się roślinami w kąciku przyrody</p> <p>-potrafi wykonać sok warzywny</p> <p>-wie, jakie znaczenie mają zioła w życiu człowieka</p> <p>-potrafi odpoczywać przy muzyce</p> <p>-potrafi łączyć różne materiały za pomocą plasteliny i kleju</p>

Opracowała i zmodyfikowała: Małgorzata Glazer i Anna Bobkowska

Recenzja programu pt. „Jestem przyjacielem przyrody” autorstwa Małgorzaty Glazer i Anny Bobkowskiej.

Przedstawiony do zaopiniowania program nauczania „Jestem przyjacielem przyrody” jest poprawny pod względem merytorycznym oraz dydaktycznym i może być przeznaczony do realizacji treści przyrodniczych w Publicznym Przedszkolu w Lubichowie.

Uzasadnienie:

1. Zgodność z podstawą programową.

Program nauczania „Jestem przyjacielem przyrody” jest zgodny z założeniami podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół i uwzględnia całość podstawy programowej.

2. Poprawność konstrukcyjna programu.

Program „Jestem przyjacielem przyrody” zawiera wszystkie niezbędne elementy konstrukcyjne programu nauczania zgodnie z rozporządzeniem MEN. Zawiera charakterystykę ogólną, zestaw celów nauczania, wykaz treści nauczania, opis procedur zmierzających do osiągnięcia celów.

3. Poprawność merytoryczna programu.

Program autorski „Jestem przyjacielem przyrody” jest poprawny merytorycznie. Charakteryzuje się zgodnością z ustaleniami nauk przyrodniczych, zawiera prawdziwe informacje i nie ma w nim błędnych twierdzeń oraz twierdzeń ze sobą niespójnych. Ukazuje najnowsze tendencje i osiągnięcia nauki oraz nie zaniedbuje elementów stanowiących o trwałości wiedzy. Jest przejrzysty pod względem budowy, logicznie uporządkowany i spójny z obowiązującymi aktami prawa oświatowego.

4. Poprawność dydaktyczna programu.

Program „Jestem przyjacielem przyrody” jest poprawny dydaktycznie. Zawiera materiał, który jest przystępny dla dziecka i umożliwia osiągnięcie postawionych w nim celów nauczania. Wiedza podana jest w sposób przejrzysty, odpowiedni dla dzieci. Materiał jest uszeregowany zgodnie z zasadą stopniowania trudności i ma dużą wartość motywacyjną poprzez

atrakcyjny dobór treści. Umożliwia indywidualizację pracy uczniów o zróżnicowanych możliwościach, potrzebach i zainteresowaniach. Umożliwia nauczycielowi rozwijanie u dzieci kompetencji i umiejętności ogólnych oraz kompetencji szczegółowych powiązanych z przyrodą. Jasno określa procedury osiągnięcia celów oraz pozwala na możliwość ich modyfikacji. Umożliwia realizację poszczególnych działań programu poprzez właściwy dobór metod nauczania. Można go modyfikować i przystosować do potrzeb dzieci oraz warunków kształcenia. Zaproponowany w programie materiał nauczania umożliwia przygotowanie dziecka do dalszej edukacji. Zawiera treści wyzwalające aktywność poznawczą. Dobór treści jest dostosowany do poziomu edukacyjnego i indywidualnych możliwości przedszkolaków. Program nauczania sprzyja rozbudzeniu ciekawości poznawczej dzieci i rozwijaniu ich zainteresowań przyrodniczych. Zaletą programu jest to, że bazuje on na realizacji treści programowych w środowisku przyrodniczym. Układ treści dostosowany jest do pór roku, co w dużym stopniu ułatwia realizację zajęć w terenie. Na podkreślenie zasługuje fakt, że w programie zwrócono szczególną uwagę na aktywność poznawczą dzieci i wieloaspektowe poznawanie świata przyrody.

Podsumowując, stwierdzamy, że program nauczania „Jestem przyjacielem przyrody” został opracowany poprawnie pod względem merytorycznym i dydaktycznym. Jest dostosowany do możliwości dziecka i stanowi fundament do dalszej nauki w szkole podstawowej. Uważamy, że opiniowany program może być wykorzystywany do nauczania przyrody w przedszkolu.

Recenzję opracowały: mgr Iwona Jakubowska
  mgr Regina Rogowska
  Martyna Wójcik